

per 1 +2 Prioriteit 2

Voor de open-TSC
avond - Schot

INSTITUUT VOOR THEORETISCHE FYSICA
UNIVERSITEIT UTRECHT

MID-TERM TENTAMEN Quantummechanica 2 15-356 B

Dinsdag, 6 November 2007, 09:00 - 12:00, Lokalen BBL105b,106,107A.

- 1) Begin elke opgave op een afzonderlijk blad.
- 2) Schrijf op elk blad je naam.
- 3) Schrijf duidelijk en leesbaar !
- 4) Het tentamen bestaat uit 3 opgaven.

5) Geen rekenmachine

1. Systeem met twee toestanden

Beschouw de volgende Hamiltoniaan voor een systeem met twee orthonormale toestanden $|1\rangle$ en $|2\rangle$:

$$H = a(|1\rangle\langle 1| - |2\rangle\langle 2| + |1\rangle\langle 2| + |2\rangle\langle 1|) , \quad (1)$$

waarbij a een willekeurig reëel getal is.

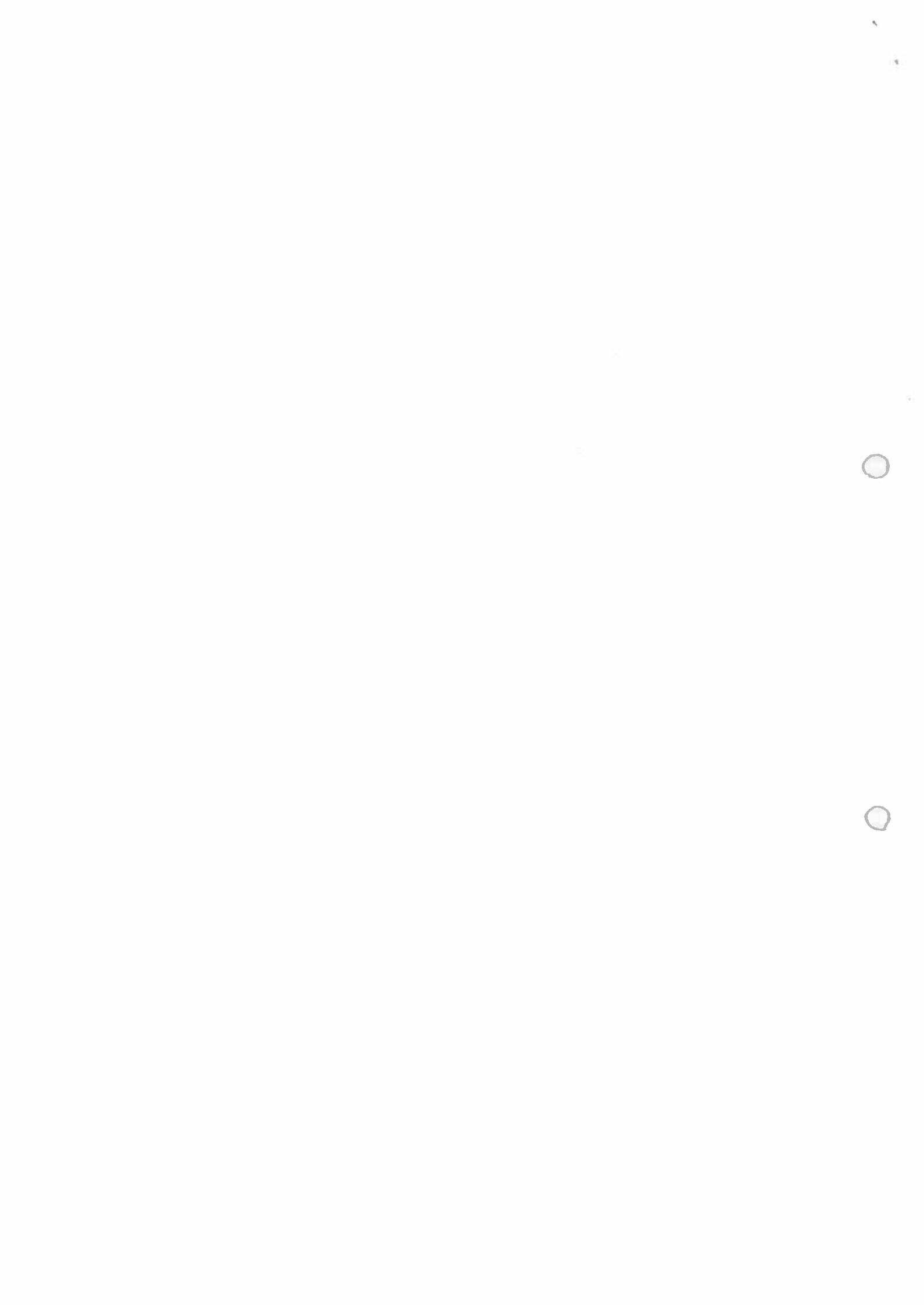
- Geef de matrixvoorstelling van H in de basis $|1\rangle$ en $|2\rangle$.
- Bepaal de eigenwaarden en genormeerde eigentoestanden (als lineaire combinaties van $|1\rangle$ en $|2\rangle$).

2. Niet compatible observabelen

Gegeven twee incompatibele observabelen A en B (d.w.z. beiden zijn hermitisch, maar $[A, B] \neq 0$), met orthonormale bases van eigenkets $|a_i\rangle$ en $|b_i\rangle$, en bijbehorende eigenwaarden a_i en b_i . De ene basis kan uitgedrukt worden in termen van de andere via de operator

$$|b_i\rangle = U|a_i\rangle , \quad U \equiv \sum_k |b_k\rangle\langle a_k| . \quad (2)$$

- Bewijs dat U unitair is.
- Wat zijn de matrixelementen van U in de bases $|a_i\rangle$ en $|b_i\rangle$?

- Toon aan dat de operatoren A en UAU^{-1} hetzelfde spectrum van eigenwaarden hebben, voor een algemene unitaire operator U .
- Pas dit laatste toe voor $A = X$, de plaatsoperator, en $U = e^{i\hbar^{-1}aP}$ (a is een willekeurig reëel getal, en P de impulsoperator). Bereken daarvoor expliciet UXU^{-1} en geef aan waarom deze operator dezelfde eigenwaarden heeft als X .

3. Impulsmoment

In de theorie van het impulsmoment voldoen de ladder operatoren aan

$$J_{\pm}|j, m\rangle = \sqrt{(j \mp m)(j \pm m + 1)\hbar}|j, m \pm 1\rangle, \quad (3)$$

met $-j \leq m \leq j$. Beschouw nu een deeltje met spin $3/2$, i.e. $j = 3/2$.

- Bereken de matrix elementen van $J_y = (J_+ - J_-)/2i$ en $J_x = (J_+ + J_-)/2$ in de basis $|\frac{3}{2}, m\rangle$. Schrijf het resultaat voor J_y en J_x als een 4×4 matrix.
- Bereken de commutator

$$[J_x, J_y]. \quad (4)$$

Voldoet uw resultaat aan de algemene theorie van het impulsmoment ?

